

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m]
actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna**

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Liber quart[us]: de meritorio bono.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

tro cōfixus: de folle cordis ubi
plen^o thesauro sapiētie putaba
tur/iracūdie ventos & turbine
furor^{is} effundit/ac p hoc a por
tu secure stationis in discrimē
morū et vite repellit/vix tan
dem post multū tps & laboris
ad illū quē deserit virtutis sta
tū rediturus. Optime nouerat
hoc ap^ls: q̄ cū multa periculo
rū genera seriatim enūerasset/
2. Corin. 12. post oīa subiunxit dicens: Pe
riculis ī falsis frīb. Hec sunt
q̄ gentiles philosphi de labo
rib^{us} & patiētia prudētissimi vi
ri/sub quodā fabularū integu
mento: nō tā mentiēdi libidine
q̄ publice vtilitat^{is} aspectu/ml
tis vite & documento morū fu
tura sapiēti cōfixerunt. Atq̄
vt vnū exprimat de plurib^{us} ex
emplū: sicut ille infusa pice tā
suis q̄ socior^{um} aurib^{us} surdo (vt
ita dicā) remigio illecebr^{os}as
sirenū cantus effugit: ita nos
ad oīa que corrupto auditu
nos in naufragiū morū trabe
re possūt/ aures opilare/ac ve
lut obsurdescere debem^{us} dicen
tes cū psalmista: Ego autē tāq̄
Ps. 37. surdus nō audiebā. S; quo
niā hui^{us} viri quē iā sepe dixim^{us}
nauigationē psequētes/ ipi q̄
nescio q̄ spū acti/ lōgus appo
sito velificādo decurrim^{us}/ tps
est iā stilū ad materiā reuocare.
Et qz iā duas spēs boni: ppar
atoriū. s. & ispiratoriū ita vt si
eri potuit tractauim^{us}: nūc ad
tertiū. i. meritoriū veniam^{us}.

Liber quartus: de me
ritorio bono. Cap. primū.

Meritoriū bonū volu
mus intelligi bonaz
mētis qlitatē/ quā ei
spūscūs/ bonoz oīm spiratoz
inspirat. Cū em̄ aura spūscī
purgate iā a vitijs anie/ac p b
iustificare placido flatu velut
qdā fauon^{is} cepit aspirare/ cre
at mox in ea ceu vernos flores
bonas q̄sdā ment^{is} qlitates: q̄
bus ipa mēs mouet: p̄mū qdē
ad act^{us} iteriores: deinde man^{us}
a. i. opis exterioris effectū: de q̄
bus vtrisq̄ paulo post euidēt^{er}
differet. Hec autē q̄tuor. i. pur
gatio aie p remissioez peti: rei^{us}
iustificatio: & bone volūtat^{is} in
spiratio: & act^{us} infior/ ita sibi cō
tigua atq̄ cōnera sūt: vt poti^{us}
ordine q̄ tēpe possint discerni.
Nā cū spūscūs mobil^{is} sit (sicut Sap. 7.
ait sc̄ptura) nō parit^{er} mētē quā
afflauerit ociosa eē & desidē: s;
eodē fere momento & purgat &
iustificat/ & afficit bona qlitate
& ad suas excitat actiōes: quē
admodū radi^{us} sol^{is} mox vt apra
fuerit fenestra sil^{is} intrat/ & illu
strat/ & calefacit/ & excitat itue
tes. Act^{us} hō extior cū sit corpo
ris/ tardior est: nec nisi inuēta
tps opportunitate: & rez extri
secar^{um} adminiculo valeat exer
ceri. Hec autē bona ment^{is} qlit
tas nō ex eo solo bonū merito
riū appellat: qz pparat nos et
idoneos fac ad merendū: b em̄

habent duo pcedentia: verū ex hoc multo magis / qz mouet z excitat: etiā est velut quoddā boni opis instrumentū: qđ illa nō habēt. Dicitur hec eadē etiā virtus / siue a virore: qz mentē p us aridā ad pferēdū boni operis fructū viridescere facit: siue a viribz qđ illi ad operandū ac cōmodat seu a virilitate: qz nihil femineū vel languidū in ea parit resistere: sed suis eā stimulis in quēdā virilis acrimonie sexū exasperat. De virtutibz que sint: z quot: z qđ earū effectus: qđ liter ex alijs alie pueniāt / cū tñ omīs ex radice charitatē oriantur: quoz etiā vitioz vel cōtrarie vl' medicē sint: z alia qđ plura que huic loco cōgrue possent inseri / ptermittenda putauim⁹: ne vel ista meli⁹ tractaturis pulcerrimi opis p̄perem⁹ materiā: vel magnis rebz de qđ bus oīno reticere qđ parū dicere tuti⁹ est / extenuādo cōtume liā facerem⁹: vel vt nos qđ ipsi si forte postmodū meli⁹ aliqd vel experiri vel sentire p̄tigerit has ipsas res in materiā sp̄cālis z pp̄ij tractat⁹ valeam⁹ de integro resumere. Illud autē ignozari nō debet: nullā animi qđ litatē vere ac p̄p̄e virtutē noīari nisi quā bonoz oīm maī charitas p̄creat z iformat. Fuit quōdem in multis ethnicoz / vtpu ta diogene / platone / quā pluri bus laudabil' qđā animi stat⁹: p̄ti a natura dat⁹ p̄tim p̄filoso

phie studio cōpat⁹: nemini nocere / oīmibz velle p̄desse / prauas in se cupiditates extinguerē / in alijs accusare: etiā qđ cūqđ hmōi ad p̄positū vite innocētis poterāt p̄tinere. Et hūc qđ dē mentis habitū tullius tanqđ infidelis vere virtutis insci⁹ virtutē vocat / ita diffiniens: Virtus est habit⁹ mentis bene cōposite. Et reuera talis habit⁹ mentis charitate informat⁹ virtus est: remota autē qđ in illis p̄ter fidē eē nō poterat / virtutis noīe iudicat⁹ indign⁹. Nā vt ait Aug⁹. Ubi deest agnitio vere z incōmutabilis veritatis: falsa virtus est in optimis moribus. Tñ cōgrue virtutē diffinisse videt⁹ Aug⁹. idē ita dicēs: Virtus est bona qualitas mētis / qđ recte viuūt / qđ nemo male vitit / quā deus sol⁹ in hoīe opat. Nunc ad qrtā boni sp̄m libet p̄cedere: quam nos sp̄cialiter eterne vite meritū maluim⁹ appellare. Cur autē hoc paulo post dicendū erit: nūc interim qđ illud sit videam⁹.

Capitulū secundū.

Et ergo meritū actus siue affectus virtutis: vt virtus sit pro instrumento: actus autē op⁹ sit instrumenti. Cū em̄ virt⁹ mouere mētē cepit / necesse est ex illo motu actum surgere: qz virt⁹ inefficax esse non potest. Nam vt ait beatus Gregorius: operatur magna si est: si autem operari renuit virtus non est. *Acco*

rus vero virtutis/ aut interi-
 or et occultus est/ aut exterior et
 manifestus. Interior est ille: qui in
 ipsa mente interi^o inuisibiliter et
 occulte agit/ remoto omni cor-
 poris officio. Exterior vero qui vi-
 sibiliter et manifeste exercet ex-
 teri^o p corporis officium/ accedente
 rerum forinsecarum adminiculo.
 Atque ut exemplum subiiciat: in-
 terior actus iusticie est causas et
 merita rerum libra equitatis in cor-
 de pensare: exterior/ in rebus ex-
 trinsecis ius suum cuique tribue-
 re. Actus fortitudinis interior
 forte animu ad omnia que contin-
 gere possunt preparare: actus exte-
 rior aduersa que occurrerint for-
 titer superare. De alijs que simili-
 ter ratiocinari facile est ei que ef-
 fectus singularum potest agnosce-
 re. Utrique autem actus eadem virtus
 operatur: sed alterum per seipsum: al-
 terum vero per corporis coopantis
 obsequium. Atque ut hoc quili pos-
 sumus demonstrare exemplo: quem
 admodum in pueris aliquo casu
 multum gaudentibus siue in his
 que choreas agunt/ prius quidem
 animus gaudio incitatur: deinde
 motu pedum vel manuum iacta-
 tione corporis exultat: ita fortius prius
 quidem animu: deinde vero et corpus
 ad suas excitat actiones. In vir-
 tutibus quoque simile reperies: sed in
 rebus contrarijs. Nam sic aliquis
 magno et repentino percussus in
 comodo prius animo turbatur:
 deinde palmas collidit: caput
 iactat: et totum corporis habitum

dolori conformat: ita mens prius
 virtutibus incitatur: postmodum illa in
 opere et corpore transfundit. Quod
 autem quicquid post actum interiorum
 non statim sequitur exterior/ aut in
 virtutibus ex consilio maturitatis
 est: aut in virtutibus ex dubitatione
 confuse mentis/ aut in vtrius-
 que ex oportunitatis vel rebus ex-
 trinsecarum defectu. Illud quo-
 que in his rebus occurrit notabi-
 le: quod omnes fortutes interiores
 quidem actus certos habent et sin-
 gulares: exteriores etiam in plu-
 ribus similiter certi sunt: in quibus-
 dam autem non facile certos exce-
 pro se reperies. Si enim requisitus
 fueris/ fides/ spes/ charitas/
 que intrinsecus habeant actiones:
 haud dubie respondebis: fidei
 quidem actum/ in deum credere: spei/
 eterna bona sperare: charitatis/
 deum proximique diligere. Ita et in
 alijs omnibus percurrere licet: ut actus
 humilitatis interior sit/ de se hu-
 militer sentire: misericordie/ animo mi-
 sereri: obedientie/ animu ad obe-
 diendum preparare: et de alijs omni-
 bus ad hunc modum. Exteriores
 quoque actus omnes alie preter fidei/
 spem/ et charitatem/ proprios et spe-
 ciales habent: ut actus exterior
 prudentie sit prudens in rebus
 extrinsecis agere: temperantie/ a-
 prauis operibus temperare: et hunc modum
 de reliquis. At vero fides/ spes/
 charitas/ in rebus forinsecis que
 habeant actus priuatos et ab alijs
 segregatos/ non facile demon-
 strabis. Nam si dicas actum fidei/

ipam fidem/ore pfiteri/ & vobis
 astruere: simili rone de spe qz et
 charitate sentiendū erit: vt act^o
 sit spei/ sperare se dicere & spem
 suā vobis extollere: charitatē ve
 ro/dilectionē dei & p̄mi tā in
 se qz in alijs cōmēdare: atqz ita
 de oibz rōcinari licebit. Quo re
 cepto/nimirū pueniet illud vt
 oīm v̄tutū exterior vn^o sit act^o
 & sic qz nullū illarū triū p̄p̄iū
 ac specialē sortiat. Immo etiā
 illud ex hoc sequet̄ incōueniēs
 vt aliquā v̄tutē cōtrarium sibi
 effectū habere fateamur: et sic
 act^o hūilitatē/se humilē pfite
 ri/ & ipam hūilitatē vobis extol
 lere: cū poti^o ad supbiā p̄tinere
 videat: virtutē qz plurimū lau
 des tibi inesse pfiteri. Cū ergo
 tres ille v̄tutes/nec hos p̄tūa
 tos act^o habeāt/nec alios vale
 as repire:nec rursū tanqz im
 becilles & languide oīno actu
 carere possint: iā em̄ v̄tutes nō
 essent: supest vt eas suas inter
 nas actiones p̄ aliaz exteriora
 opa manifestare fateamur. Cū
 em̄ video te diuina p̄cepta actu
 ipso fidelit̄ implere qd̄ est obe
 dientie:cū p̄ pctis corp^o afflige
 re qd̄ timoris:cū te humilē oī
 bus exhibere:tempalia cōtem
 nere/qd̄ hūilitatē ē:cū paupes
 alere/nudos vestire/laboran
 tibus subuenire/q̄ ad mīam refe
 runt:ex his & silibz intelligo te
 in deū credere:cui^o mādāt^o di
 ligent̄ obtemperas:etna bona
 sperare/qz desiderio transitō

ria p̄uipendēs/etiā p̄ remissioe
 pctōz corp^o affligis:deum dili
 gere/cui^o amore p̄ximū oī stu
 dio cōsolaris. Sili mō de sin
 gulis p̄currēdo inuenies/oēs
 v̄tutes tā ipas qz ipaz opa tri
 bus illis tanqz p̄meuis ac p̄ci
 puis attestādo deseruire. Nec
 moueat lectorē q̄ ea q̄ nos vir
 tutū actus intrinsecos vocare
 maluim^o/pleriqz etiā mot^o vo
 cant:qz cū mouere non aliō sit
 qz agere:motū qz actū esse ne
 cesse est. Qd̄ si passionē vl̄ affe
 ctionē vocare maluerit/ad ani
 mā q̄ afficit̄ referri optebit. Re
 spectu hō v̄tutē q̄ mouet atqz
 opat̄/nō nisi act^o pōt appella
 ri. Qēs igit̄ v̄tutū act^o tā occul
 tos qz euidētes/ad meritū eter
 ne vite manifestum est p̄tinere.
 Que tñ appellatio sicut d̄ alijs
 qz p̄missū est/cuilibet p̄cedētū
 sat̄ cōgruit:qz nlla ē gr̄a sp̄al̄
 in hoīe p̄ quā nō mereat: p̄ser
 tim cū sp̄ūsc̄tū (qd̄ et paulo
 ante dictū est) nunqz esse valeat
 ocios^o. Verū hūic bono qd̄ i
 actu positū ē/familiarit̄ eā pu
 tauim^o assignādā:p̄ eo q̄ om̄ia
 merita i bono ope cōsumant̄: &
 vltra nil aliud restat nisi p̄mū
 expectare:de q̄ subseq̄nt̄ agen
 dū est. Libet tñ prius velut in
 quodam vtriusqz boni cōfinio
 meriti scz ac p̄mū/quandā in
 terponere diuisionē ex vtroqz
 cōsistentē: q̄ om̄e bonū hoīs/
 aut meritū tm̄ est/ aut p̄mū
 tm̄/aut meritū simul et p̄mū

um. Meritū tm̄ est prima gra-
tia q̄ dat̄ imerito ad merēdū/
q̄ r̄ mereri incipit/ p̄ cordis cō-
tritionē r̄ remissionē pctōrum.

Premiū tm̄ est eterna retribu-
tio: q̄ om̄ib⁹ meritis p̄cedenti-
bus exhibet̄: ea s̄o nihil ultra
ip̄am merebimur: q̄ cū ad illā
ventū fuerit: iā nō erit merēdū
ulteri⁹: sed premio p̄frueudū.

Meritū simul r̄ p̄miū est/ q̄d
liber medioꝝ: s̄z meritū q̄dē se-
quentis boni: premium s̄o pre-
cedentis/ dū a deo accipimus
gratiā in p̄miū p̄ gratia q̄ pri⁹
data fuerat ad merēdū.

Liber quintus: de re muneratorio bono.

Uentū est igit̄ ad illā su-
premi excellentisq̄ bo-
ni speciē: quā ideo vitā
eternā putauim⁹ appellandā:
q̄z hec appellatio p̄cedentibus
p̄gruenti⁹ videbat̄ respondere.
Quale aut̄ sit hoc bonū/ quali-
terve diffiniendū/ aut quo no-
mine rectissime censeat̄: nō so-
lū ego scire nō valeo: sed nec yl-
lū hominē in carne mortali po-
sitū posse credo vel cogitare vl-
eloqui. De quo nil puto veri⁹
posse dici/ q̄z q̄ omnino est in-
dicibile. Est em̄ bonū hoc alio-
rū omniū radix r̄ fons atq̄ p̄n-
cipiū: sic tm̄ vt nullū ex oib⁹ vt
in his q̄ generatiuā aut semen-
tiuā habent p̄pagationē/ eius-
dē principiū forniat̄ naturā. Est
in quā hoc bonū omniū bono-

rū collectiōe p̄fectum: sic tm̄ vt
nulla partiū vl' accidentiū var-
riate cōsistat. Est utiq̄ bonū
hoc oib⁹ alijs/ r̄ prius antiq̄ra-
te/ et diuturnitate posteri⁹: sic
tm̄ vt om̄is ab eo t̄p̄alis quan-
titas remoueat̄. Omniū opti-
mū est/ sine forma q̄litas: om-
niū maximū est/ sine quantita-
tis accessu: omniū principiū ē/
sine relatione t̄mpali. Semp̄
ē/ sine cursu t̄mpis: vbiq̄ est/
sine dimensione locali. Om̄ia
possidet/ r̄ habitum nō nouit:
om̄ia p̄sens implet/ r̄ sitū igno-
rat. Om̄ia cōdidit/ agendi mo-
tū ignorās: om̄ia sustinet/ om-
nis insciū passiōis. Ex his om-
nibus parer hoc bonū de q̄ agi-
mus/ q̄d nō aliud q̄z deus est:
nec vere esse/ nec p̄prie dici sub-
stantiā/ cū nihil de illo accidē-
tale valeat p̄dicari. Q̄d em̄ ta-
le est vt nihil ei accidentalit̄ va-
leat cōuenire/ id nec substātia
quidē cōgrue nominat̄. Suba-
q̄ppe ex eo dicta est: q̄z substā-
atq̄z subdit̄ accidenti. Multo
min⁹ aut̄ hoc c̄ipm bonum acci-
dens vocari debet/ cū accidēs
substātia eo indign⁹ sit/ q̄ hoc
nisi in illa esse nō possit: s̄z mox
vt ab ea discesserit/ extinguit̄ et
perit: hoc s̄o vel eo p̄sente vel
absente/ incorrupta permanet
atq̄z cōsistit. Albedo q̄ppe ho-
minis nō nisi in albo hoīe esse
potest: r̄ sic om̄ino deficit cum
idē hō alb⁹ esse desierit: homo
s̄o albus etiā recedente albedi